

Κείμενο

[Ο ρόλος των ΜΜΕ στη διαμόρφωση της σύγχρονης κοινωνίας]

Ποια είναι τα σύγχρονα ΜΜΕ και πώς λειτουργούν; Επαρκή συνείδηση του πράγματος δεν έχουμε λόγω του ότι υπάρχει ελλιπής ενημέρωση για τις δυνατότητες και για τον τρόπο λειτουργίας των Μέσων. Γιατί έχουμε ελλιπή ενημέρωση; Διότι δεν αντιλαμβανόμαστε ότι τα ΜΜΕ κινούνται σε δύο επίπεδα. Το ένα είναι το επίπεδο της διαμόρφωσης της προσωπικότητας του σύγχρονου ανθρώπου, όπου ο ρόλος τους είναι **καθοριστικός**. Το δεύτερο επίπεδο είναι η διαμόρφωση της κοινωνικής ευρύτητας και της πολιτικής ζωής ιδιαίτερα, όπου και πάλι τα ΜΜΕ διαδραματίζουν κυρίαρχο ρόλο. Δεν πρόκειται περί υπερβολής.

Εμείς οι κοινωνιολόγοι στη δουλειά μας χρησιμοποιούμε ευρύτατα τον όρο «κοινωνικοποίηση», με την έννοια ότι το άτομο από την ώρα που γεννιέται, υπόκειται σε μια σειρά επιρροές του κοινωνικού περιβάλλοντος, που το διαμορφώνουν ως κοινωνικό ον. Πρακτικά, αυτό σημαίνει ότι το ανθρώπινο άτομο πρέπει να μάθει να συμβιώνει ως κοινωνικό άτομο. Η κοινωνικοποίηση παλαιότερα γινόταν αποκλειστικά με ενδιάμεσα πρόσωπα: τούς γονείς, τους δασκάλους, τα πρόσωπα γενικότερα του **άμεσου** κοινωνικού περιβάλλοντος. Σήμερα, τα ΜΜΕ λειτουργούν ως ένας εκ των βασικών συντελεστών κοινωνικοποίησης, που βαθμιαία εκτοπίζει τους παραδοσιακούς φορείς της. Διότι τα ΜΜΕ, κυρίως τα ηλεκτρονικά και πρωταρχικά η τηλεόραση, ασκούν τεράστια επιρροή πάνω στα άτομα. Γιατί αυτή η τεράστια επιρροή; Διότι δεν λειτουργεί το Μέσο σε σχέση με το αριστερό μέρος του εγκεφάλου, που είναι η λογική και η ανάλυση, αλλά επενεργεί απευθείας στο υποσυνείδητο και, επομένως, σε πολύ μεγάλο βαθμό αναιρεί και παραλύει τη λογική λειτουργία του εγκεφάλου.

Αυτή, λοιπόν, είναι η δυναμική της εντύπωσης που έχουν τα ΜΜΕ. Κολοσσιαία δυναμική, η οποία βεβαίως κάνει το άτομο δέσμιο σε επιταγές, που κατασκευάζουν και αυτό ακόμα το κύκλωμα των αναγκών. {...} Πρότυπα και σύμβολα επιτυχίας τα πράγματα, όχι οι ανθρώπινες ποιότητες. Ειδικότερα ως προς τα πρότυπα επιτυχίας. Ποιοι εμφανίζονται ως επιτυχημένοι από τα ΜΜΕ; Οι έχοντες και κατέχοντες, ανεξάρτητα από τον τρόπο, με τον οποίο τα απέκτησαν, όχι βεβαίως οι άνθρωποι, που **εκπληρώνουν** κάποια αποστολή και προσφέρουν θετικό έργο στην κοινωνία, ούτε, φυσικά, οι πνευματικοί ταγοί. Με τον τρόπο αυτό δε διαμορφώνονται πρόσωπα, αλλά προσωπεία, μάσκες ανθρωποειδών, όχι άνθρωποι. Η λογική της κερδοσκοπικής σκοπιμότητας γίνεται κατευθυντήριος **γνώμονας** της ζωής και κάθε άλλη λογική θεωρείται ως ουτοπική και «ξεπερασμένη». Το παράδειγμα της χρηματιστηριακής φρενίτιδας στη χώρα μας κατά το πρόσφατο παρελθόν είναι κάτι παραπάνω από αποκαλυπτικό.

Αυτά τα πρότυπα επιτυχίας στηρίζονται και προωθούν την αντίληψη «ο άνθρωπος για τον άνθρωπο λύκος» και προϋποθέτουν τον εκτοπισμό όλων των

αισθημάτων και συναισθημάτων αλληλεγγύης και φιλότητας ανάμεσα σε ανθρώπους. Αυτό συνιστά επάνοδο σε καταστάσεις αγριότητας όπου ελαχιστοποιείται και αυτός ακόμα ο σεβασμός στην ανθρώπινη ζωή και αυξάνεται κάθετα ο δείκτης της κοινωνικής παθολογίας, από τα ναρκωτικά και τη βία ως το έγκλημα. Αρκεί να συνειδητοποιήσουμε ότι στην τηλεόραση ο έρωτας αποσυνδέεται από την αγάπη και γίνεται σεξισμός, ότι - όπως έχουν αποδείξει σχετικές έρευνες - ένα παιδί επτά ετών στην Αμερική έχει δει στην τηλεόραση τρεισήμισι χιλιάδες φόνους. Τα ΜΜΕ διαμορφώνουν μια ανθρώπινη προσωπικότητα βασικά απορρυθμισμένη, αν όχι και παθολογική.

Ποια είναι τα σύγχρονα ΜΜΕ και πώς λειτουργούν; Επαρκή συνείδηση του πράγματος δεν έχουμε λόγω του ότι υπάρχει ελλιπής ενημέρωση για τις δυνατότητες και για τον τρόπο λειτουργίας των και όχι με κριτήριο τα συμφέροντα της ολότητας και της κοινωνίας. Από μέσα πληροφόρησης γίνονται αγωγοί παραπληροφόρησης. Από μέσα διαφύλαξης των ατομικών ελευθεριών και των κοινωνικών δικαιωμάτων γίνονται όργανα **καταστολής** της ανθρώπινης σκέψης, όργανα αποβλάκωσης και χειρισμού ενός ανθρώπινου πολτού, που έντεχνα κατασκευάζουν. Με τον τρόπο αυτό, όχι μόνο δεν υπηρετούν τη Δημοκρατία, αλλά την υπονομεύουν σε όλα τα μέτωπα, και τούτο διότι η Δημοκρατία προϋποθέτει τον ελεύθερα σκεπτόμενο πολίτη, όχι τον παθητικοποιημένο χειραγωγούμενο ανθρωπάκο.

Β. Φίλιας, (2002). *Κοινωνιολογικές Παρεμβάσεις*. Αθήνα: Παπαζήση, 137 - 139 (διασκευή).

ΘΕΜΑΤΑ

A. (Μονάδες 20)

A. Να αποδώσετε περιληπτικά το κείμενο (80 - 100 λέξεις).

(μονάδες 20)

B. (Μονάδες 15)

B1. Να εξηγήσετε τη θέση του συγγραφέα ότι «ως επιτυχημένοι από τα ΜΜΕ εμφανίζονται οι έχοντες και κατέχοντες, ανεξάρτητα από τον τρόπο, με τον οποίο τα απόκτησαν». (60 – 80 λέξεις)

(μονάδες 10)

B2. Ποια είναι τα δομικά στοιχεία της τέταρτης παραγράφου (Αυτά ...παθολογική.) του κειμένου;

(μονάδες 5)

Γ. (Μονάδες 15)

Γ1. Να γράψετε μία πρόταση για κάθε λέξη του κειμένου με την **έντονη γραφή**: **καθοριστικός, άμεσου, εκπληρώνουν, γνώμονας, καταστολής** (Μπορείτε να διαφοροποιήσετε τον γραμματικό τύπο, δηλαδή την πτώση, τον αριθμό, το γένος, το πρόσωπο κ.λπ.)

(μονάδες 10)

Γ2α. « Τα σύγχρονα ΜΜΕ ...λειτουργούν ως .. όργανα χειρισμού ενός ανθρώπινου πολτού, που έντεχνα κατασκευάζουν. ».

Να δηλώσετε αν η χρήση της γλώσσας στην παραπάνω πρόταση είναι δηλωτική/κυριολεκτική ή συνυποδηλωτική/μεταφορική

(μονάδες 2)

Γ2β. Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας

(μονάδες 3)